

LUND UNIVERSITY
School of Economics and Management

Delningsplattformar, crowdworkers och den svenska modellen - en utmaning för parterna och lagstiftaren

DOCENT ANNAMARIA WESTREGÅRD SALTSJÖBADS AVTALET 80 ÅR

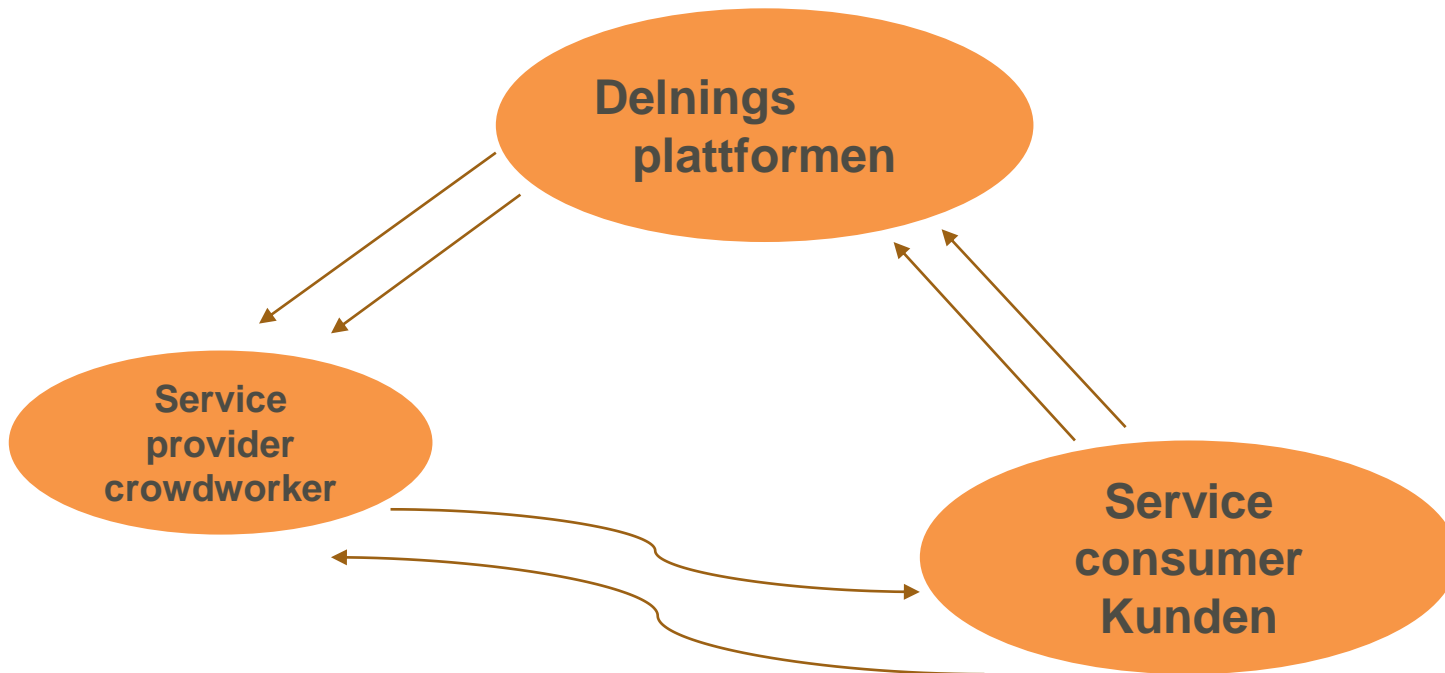
12 MARS 2019

Projekt 2017-2019 finansierat av Forte

- *The Notion of 'employee' in Swedish and European Union Law. An Exercise in Harmony or Disharmony?* Globalisation, Fragmentation, Labour and Employment Law - a Swedish perspective, Laura Carson, Örjan Edström och Birgitta Nyström (red) Iustus, 2016
- *Delningsplattformar och crowdworkers i den digitaliserade ekonomin – en utmaning för kollektivavtalsmodellen*, Modern affärsrätt, Birgitta Nyström, Niklas Arvidsson och Boel Flodgren (red), Wolters Kluwer, 2017
- *Collaborative economy – a new challenge for the social partners*, Vänbok till Niklas Bruun, November, 2017, Iustus, p. 427-438.
- *Precarity of new forms of employment under Swedish labour law*, Precarious Work. The Challenge for Labour Law in Europe, eds. Izabela Florczak, Jeff Kenner and Marta Otto, 2018, Edward Elgar Publishing, pending.
- *Social protection for workers outside the traditional employment contract – a Swedish example*, Social Security outside the realm of the Employment Contract: Informal Work and Employee-like Workers, eds. Mies Westerweld and Marius Olivier, 2018, Edward Elgar Publishing, pending.
- *Digital collaborative platforms: A challenge for social partners in the Nordic model*, Nordic Journal of Commercial Law NJCL 1/2018 Special Issue, pending

Delningsekonomin ”Crowdworkers” i ”GIG-ekonomin”

23 § MBL Kollektivavtal vad är det?

- ett *skriftligt avtal*
- *arbetsgivarorganisation eller arbetsgivare och arbetstagarorganisation*
- om *anställningsvillkor* eller *förhållandet i övrigt* mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Nya utmaningar:

- Vem är arbetstagare ?
- Vem är arbetsgivare?
- För vem kan parterna sluta avtal?

Arbetsstagare/Egenföretagare – ett binärt system

- Anställd
- Egenföretagare
- Falska egenföretagare
- Jämställda uppdragstagare

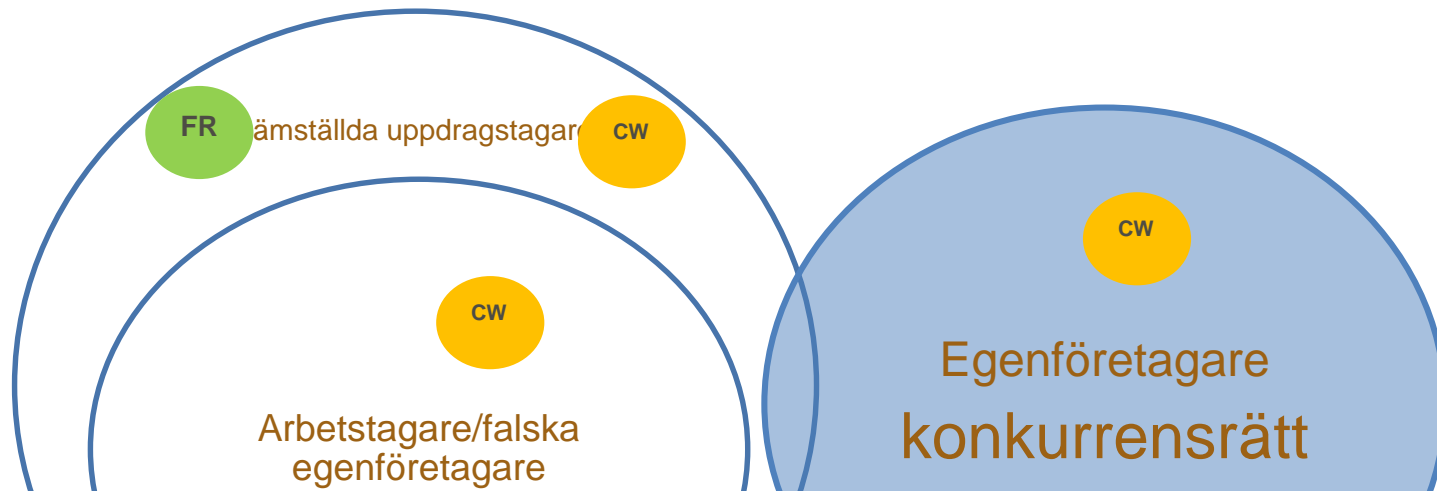
Varför är en definition viktig ? Bestämmer tillämpning av lagar och kollektivavtalens kompetensområde

Olika tolkning av begreppen i arbetsrätt, skatterätt (och därmed i socialförsäkringsrätt) inom EU rätten och mellan olika medlemsländer

Konflikten och konkurrensen mellan arbetstagare och egenföretagare

- 1 § 2 st MBL Jämställda uppdragstagare
- Vissa egenföretagare ha en särställning i MBL: ”den som utför arbete åt annan och därvid ej är anställd hos denne men har en ställning av väsentligen samma slag som en anställd”
- Rätt att organisera sig
- Parterna kan träffa kollektivavtal för dennes räkning

Var hamnar crowdworkers?

FNV Kunsten Informatie Media
C-413/13 EU:C2014:2411

Att tillämpa kollektivavtal på crowdworkers

- Är crowdworkern *jämställd uppdragstagare* kan parterna också träffa kollektivavtal för denne MEN
- Det innebär inte att redan existerande kollektivavtal automatiskt tillämpas på en jämställd uppdragstagare (t ex en crowdworker) utan måste utvidgas genom en särskild bestämmelse (AD 1994 nr 130).
- Principerna i FNV-Kunsten målet kan ställa till problem
- Det finns 1-årigt försöks kollektivavtal i Danmark (3F och Hilfr - ett städbolag) fr 1 augusti 2018. Arbetsutföraren är där anställd medan denne arbetar.

Arbetsgivare i delningsekonomin?

- Arbetsgivare definieras i förhållande till arbetstagare t ex den för vars räkning arbetstagaren arbetar
- **Hur ser plattformens affärsmodell ut?** Prassle analyserat Uber – arbetsgivare (se fall i UK och Kalifornien) och TaskRabbit-fragmentariska arbetsgivarfunktioner. Marianne Jenum Hotvedt har analyserat Uber utifrån Norges arbetstagarbegrepp – en gråzon. Ilsö & Weber Madsen analyserat danska plattformar.
- Ser inte plattformen sig som arbetsgivare har den inget intresse av att gå med i arbetsgivarorganisationen och teckna kollektivavtal

Egenanställningsföretag

- Affärs idén är: Ett företag mellan crowdworkern och plattformen
- Jmf Bemanningsbranschen där arbetar personen då företaget bestämmer medan den egenanställda "hyr" en arbetsgivare då denne arbetar. Gäller *Lag om uthyrning av arbetstagare* för egenanställning?
- A-kassorna har svårt att hantera de egenanställda mellan uppdragen. Definieras de som företagare riskerar de bli utan ersättning (skatterätt/ socialförsäkringsrätt definierar arbetstagare annorlunda än arbetsrätten)
- De tillfälliga visstidsanställningarna kan vålla friktion vid förhandlingarna om kollektivavtal. Intressant Almega och Unionens uppgörelse fr 1 nov 2017 minst 7 dagar vid tillfälligt arbete (även Bemanningsavtalet)

Informella sektorn skatteverkets rapport

Skatteverkets Rapport Dnr 1 31 129651–16/113 *Delningsekonomi. Kartläggning och analys av delningsekonomin påverkan på skattesystemet 2016.*

- Obeskattade inkomster – dessa delar helt utanför skatte- och socialförsäkringssystemet.
- I delningsekonomin särskilt svårt veta vem som är ansvarig för inbetalning av skatt och sociala avgifter. Skattesystemet har svårt att hantera ett så stort antal crowdworkers som har många kunder med låga och sporadiska inkomster.
- Särskilt svårt uppdragstagare dvs den som inte är anställd men inte heller har ett företag.

Vad gör parterna?

- Både JUSEK och Unionen rekryterar egenföretagare se deras hemsidor, Unionens rapport: *Plattformsekonomin och den svenska partsmodellen, Unionen 2016*. Samuel Engblom and Jacob Inganäs *Atypiska företagare – om relationen mellan företagare och deras uppdragsgivare TCO*
- Diskussioner med egenanställningsföretagen om kollektivavtal
- Är det lättare att hantera arbetsrätten och kollektivavtal än konkurrensverket?
Delningsplattformen ett företag som får lov att bestämma sina priser för tjänsterna i sitt företag utan det blir konflikt med konkurrensrätten

Pågående utredningar mm

- SFS 2018:670 and prop. 2017/18:168, *Stärkt försäkringsskydd för studerande och företagare*, förbättringar av socialförsäkringarna vad gäller övergångar samt likabehandling av olika företagsformer (förbättring för AB)
- SOU 2017:24 *Ett arbetsliv i förändring—Hur påverkas ansvaret för arbetsmiljön?*.
- SOU 2018:49 *F-skattesystemet – några särskilt utvalda frågor*, Dir. 2017:108 *Översyn av F-skattesystemet*, klar 3 juni 2019
- SOU 2019:5 *Tid för trygghet*
- Dir 2018:54 *Ett tryggare företagande i ett förändrat arbetsliv – för tillväxt och innovation* klar 30 juni 2019 förbättra social förs för egenföretagare
- Kommittédirektiv Dir. 2018:8 *En ny arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomst*, klar 31 januari 2021

Sammanfattning

- Vem är arbetstagare?

- För vem kan parterna träffa kollektivavtal?
- Vem är arbetsgivare?
- Nya fenomen ställer krav på parterna och kollektivavtalens utformning, t ex Bemanningsbranschen och parternas hantering av denna – normalisering genom Almega och LO, Unionen och akademikerförbundens kollektivavtal år 2000
- Krav på lagstiftaren ifråga om a-kassa, sjukförsäkring
- EU rättens utveckling; osäkerhet både i praxis och den sociala spelaren t ex nya förslaget till upplysningsdirektiv den 7 feb 2019

LUND UNIVERSITY

School of Economics and Management

Egenanställningsföretag

- Affärs idén är: Ett företag mellan crowdworkern och plattformen
-

En person utan f-skatt har en kund (t ex genom en plattform/plattformen har ett egenanställningsföretag). De överenskommer om villkoren för arbetet

Egenföretaget anställer personen under den tid arbetet varar

Egenanställningsföretaget fakturerar kunden och betalar ut "lön" till den som arbetar efter avdrag för skatt och sociala avgifter

EUCJ dom i *FNV Kunsten Informatie en Media*, C-413/13, EU:C:2014:2411

-
- Ett kollektivavtal som reglerade minimilön både för orkestermedlemmar som var anställda och för anlitade egenföretagare
 - CJEU sa: **‘falska egenföretagare’ är bara egenföretagare som 1) är medlem i den avtals slutande fackföreningen 2) arbetar åt en arbetsgivare 3) med ett kontrakt 4) och gör samma uppgifter som arbetsgivarens anställda**
 - **Falska egenföretagare i EU är ett snävt begrepp. Var hamnar de svenska Jämställda uppdragstagarna?**
 - Den svenska konkurrensrättens explicita undantag för kollektivavtal använder samma arbetsgarbegrepp som MBL dvs det omfattar jämställda uppdragstagare fast det kan bli fråga om samordning av prissättning för egenföretagare (förbud mot karteller gäller därför inte)

Förslag från EU kommissionen

- EU kommissionen förslag revidering av upplysningsdirektivet (COM (2017) 797): en enhetlig definition av employees/worker, ett informationspaket, minimistandard för arbetsvillkor som maxlängd för provanställning, parallella anställningar, omvandling till andra anställningsformer etc.
- 1 mars 2018 sade riksdagen ett mkt bestämt nej. Sverige vill att detta skall regleras nationellt - ett hot mot den svenska modellen.